

Цапик Д. М.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Боднар О.А.**, к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

РОЛЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Фінансова інфраструктура України перебуває у стані глибокої трансформації, спричиненої інтеграційними процесами з ЄС, цифровізацією економіки та воєнними викликами. Комерційні банки — її центральний елемент, оскільки саме через них здійснюється більша частина операцій із перерозподілу фінансових ресурсів, реалізації платіжних сервісів, обслуговування бізнесу та населення, управління ризиками та впровадження фінансових технологій. Стан та ефективність діяльності банків безпосередньо визначають якість функціонування фінансової інфраструктури, її здатність забезпечувати стійкість економіки та створювати умови для розвитку ринку капіталів.

Комерційні банки активно підтримують процеси відновлення економіки України, особливо у період криз. У річному звіті НБУ за 2024 рік зазначено, що банки профінансували проекти з відновлення енергетичної інфраструктури на значні суми, показуючи свою роль як каталізатора інвестицій у стратегічні сектори. Крім того, банки брали участь у підписанні меморандумів із регулятором з метою підвищення прозорості платіжної інфраструктури та мінімізації використання фінансових каналів для незаконних операцій. Такі дії зміцнюють довіру до фінансової системи й показують, як банки можуть бути інструментом державної політики відновлення [1].

Від початку повномасштабної війни чисельність банків в Україні змінилася – кількість діючих банків скоротилася (табл. 1). Це зумовлено як посиленням регуляторних вимог Національного банку України щодо капіталізації та стійкості, так і зростанням ризиків ведення діяльності в умовах воєнного стану.

Таблиця 1 Кількість діючих банків в Україні за 2020-2025 рр.

Показники	Роки					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Кількість діючих банків, од.	73	71	67	63	62	60
З них:	33	33	30	28	26	26
З іноземним капіталом						
у т. ч. зі 100% іноземного капіталу	23	23	22	20	19	19

Джерело: [2]

Окремі установи були виведені з ринку через невідповідність нормативам, інші — припинили діяльність унаслідок реструктуризації банківських груп або оптимізації структури власників. Загалом процес консолідації банківського сектору набув прискорення, що відповідає стратегічній лінії НБУ на формування стійкого, менш ризикового та більш ефективного фінансового середовища.

Дані таблиці 1 демонструють, що у 2020–2025 рр. загальна кількість діючих банків зменшилася на 13 одиниць (від 73 до 60), що є ознакою посилення процесів укрупнення банківської мережі та очищення ринку від неплатоспроможних учасників.

Таблиця 2 Порівняння ролі комерційних банків і небанківських фінансових установ

Критерій	Комерційні банки	Небанківські фінансові установи
Основна функція	Кредитування, депозитні операції, платіжні послуги	Страховання, мікрофінансування, лізинг, інвестиційні фонди
Джерела ресурсів	Депозити населення і бізнесу, міжбанківські кредити	Власний капітал, пайові внески, страхові премії
Регулювання	Жорстке регулювання з боку НБУ	Менш жорстке, контроль НКЦПФР або НБУ
Інноваційність	Висока (онлайн-банкінг, відкритий банкінг)	Середня (обмежена кількість електронних сервісів)
Роль у фінансовій інфраструктурі	Базовий елемент фінансової системи	Допоміжна та спеціалізована ланка

Джерело: авторська розробка

Дані таблиці 2 демонструють ключові відмінності між комерційними банками та небанківськими фінансовими установами за основними критеріями їх діяльності. Комерційні банки виконують базові функції фінансової системи, зокрема кредитування, депозитні операції та платіжні послуги, тоді як небанківські установи спеціалізуються на страхуванні, мікрофінансуванні, лізингу та інвестиційній діяльності. Відмінності проявляються також у джерелах формування ресурсів, рівні регуляторного нагляду, інноваційності та ролі в інфраструктурі ринку. Таке порівняння дозволяє комплексно оцінити їх місце та функціональне призначення у фінансовому секторі України.

Отже, комерційні банки відіграють ключову роль у розвитку фінансової інфраструктури України, формуючи її основу та забезпечуючи стабільність функціонування фінансового ринку. Вони не лише здійснюють перерозподіл фінансових ресурсів і надають базові платіжні та кредитні послуги, а й виступають важливими провідниками інновацій, цифрових сервісів та інвестиційних потоків, що особливо актуально в умовах воєнних викликів. Попри скорочення кількості банків у 2020–2025 рр. через консолідацію та підвищення регуляторних вимог, їх системне значення залишається визначальним. Комерційні банки продовжують підтримувати економічне відновлення, сприяти прозорості фінансових операцій і зміцненню довіри до

фінансової системи, що загалом підсилює стійкість економіки та створює умови для подальшого розвитку ринку капіталів.

Список використаних джерел

1. «Річний звіт Національного банку України за 2024 рік» — щодо ролі банків, фінансової інфраструктури й кредитування проєктів відновлення. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-za-2024-rik-stiykist-yak-fundament-dlya-vidnovlennya-ekonomiki?utm_source=chatgpt.com
2. Кількість банків в Україні. Мінфін. 01.09.2025. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/2025/>
3. Samoilenko Y., Britchenko I., Levchenko I., Lošonczi P., Bilichenko O. Bodnar O. Economic Security of the Enterprise Within the Conditions of Digital Transformation. Econ. Aff., 67(04). 2022. 619-629. DOI: 10.46852/0424-2513.4.2022.28. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11990/1/Bilichenko-Bodnar-2022.pdf>